

ПРОБЛЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В РОБОТІ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Гаврило О. І.

кандидат біологічних наук, доцент,

доцент кафедри дошкільної і початкової освіти

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

м. Суми, Україна

Екологічна освіта і виховання в сучасному світі виходять на перший план серед завдань у роботі закладів освіти різного рівня. Дошкільний вік є сензитивним до формування ключових компетентностей, зокрема, екологічної. Важливість дошкільного етапу в екологічному вихованні доведена дослідженнями багатьох вчених (Г. Беленька, А. Богуш, І. Борисова, А. Волкова, Н. Гавриш, В. Крисаченко, Т. Науменко, З. Плохій, І. Суравегіна та ін.).

Наші наукові розвідки стосуються практичного впровадження форм і методів екологічного виховання дітей дошкільного віку в закладах дошкільної освіти України, та труднощів, які перешкоджають ефективному здійсненню освітнього процесу. В ході анкетування і бесід з педагогами виявлено, що тільки 14,6% з них виділяють формування екологічної культури серед завдань дошкільної освіти. Саме ж розуміння екологічної культури досить розмите у 59,2% вихователів, і часто зводиться до абстрактної «любові до природи» без розуміння складових культури й етапів її формування. Позитивним є те, що використання методів безпосереднього ознайомлення з природою [1] переважає в освітньому процесі: це спостереження під час прогулянок і екскурсій, ігри з природним матеріалом, доручення з догляду за природними об'єктами на території ЗДО. Засобами, які використовуються під час занять, названо саму природу (75,1 %), мистецтво (53,5 %), літературу (67,8 %), народну творчість (45,3 %), але творчі види діяльності самих дітей в цьому процесі

використовують лише 23,9 % вихователів. У зв'язку з цим варто зазначити, що сформовані уявлення про явища і об'єкти природи не створюють позитивного ставлення до них, і не забезпечують знання про правильну поведінку в довкіллі, а якраз активна діяльність дітей дошкільного віку є необхідною для розвитку поведінкового компонента екологічної культури [3; 4].

Загальні результати перевірки використання форм і методів екологічного виховання в закладах дошкільної освіти свідчать про те, що:

1) безпосереднє сприйняття природи та взаємодія з природними об'єктами визнаються вихователями найбільш ефективними засобами екологічного виховання; діти мають можливість стикатися з природним середовищем, спостерігати, досліджувати та брати участь у різних активностях на природі;

2) методи виховання, що використовуються в закладах дошкільної освіти, в основному орієнтовані на розвиток когнітивно-пізнавальної сфери дітей, тобто на формування знань і розуміння закономірностей, однак меншою мірою розвивається емоційно-ціннісна сфера – аспект, що відповідає за ставлення дітей до природи, їхні переживання, пов'язані із захистом найближчих об'єктів природного середовища;

3) недостатньо широко застосовуються творча еколого-краєзнавча діяльність, казки та ігри екологічного змісту, які можуть бути дуже ефективними для залучення дитячої уваги до емоційного сприйняття природи;

4) масові заходи екологічного спрямування [2; 5], коли залучаються не тільки усі вихованці закладу, але й їхні родини та ширше коло громадськості, проводяться дуже рідко, і лише незначна частина педагогів активно бере участь у таких заходах.

Дані висновки можуть свідчити про відсутність широкої практики педагогічних колективів закладів дошкільної освіти в організації подій, які сприяють формуванню екологічної культури усіх учасників.

Труднощі методичного характеру в екологічному вихованні є звичайною проблемою для більшості вихователів. Це може пояснюватися недосконалістю

методичних матеріалів, браком знань і навичок для ефективного використання екологічних методик, а також відсутністю достатньої підтримки в реалізації екологічних ініціатив у закладах дошкільної освіти. Загалом, варто акцентувати увагу на важливості залучення дітей до участі у практичних заходах з охорони природи в найближчому оточенні та розвитку емоційної складової екологічної культури.

Література:

1. Волкова В. А., Барсук С. О. Педагогічні умови екологічного виховання дітей старшого дошкільного віку. Педагогічні науки : зб. наук. праць. Херсон : Херсонський державний університет, 2017. № 75. Т. 2. С. 11-15.

2. Гуренкова О. Тенденції розвитку екологічної освіти в зарубіжних країнах. World science. November 2016. № 11 (15). Vol. 3. P. 9-12.

3. Кравець Н. Екологічне виховання дітей дошкільного віку: дефінітивно-понятійна сутність проблеми. Освітній простір України. 2016. Вип. 7. С. 131-138.

4. Курняк Л. М. Екологічна культура: поняття та формування. Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». Хмельницький, 2015. № 10. С. 48-51.

5. Чайковська А. Сучасні тенденції екологічного виховання дітей дошкільного віку: зарубіжний досвід. Соціальна робота та освіта. Вип. 5 (1). 2018. С. 139-150.